

ALLAH'IN TAKDİRİNE RAZI OLMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve âlihî, ve sahibihî, ve men tebiahû bi - ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لِكُلِّ شَيْءٍ حِلْيَةٌ وَحِلْيَةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ

(عب. والحاكم فى تاريخه، خط. ض. عن أنس؛ طس. وأبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 350/1 (*Li-küllü şey'in hilyetün, ve hilyetü'l-kur'âni es- savtü'l-hasen*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümleminizin üzerine olsun!

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerinin bir kısmını *Râmûzu'l-Ehâdis* isimli hadis kitabından size nakledeceğim...

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Her zaman, olduğu gibi bu hadis-i Őeriflerin izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki, sonra sâir enbiyâ ve mürselînin e rvâhı için; cümle evliyâullahın ve Peygamber Efendimiz'in ahabının, etbâının ve turuk-u aliyemiz sâdât ve meŐâyihimizin ve hulefâsının, müntesiblerinin cümlesinin ervahı için; bu kitabın içindeki hadis-i Şerifleri bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan râvîlerin ve âlimlerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından bu hadis-i Şerifleri dinlemek üzere Şu camiye cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de, ahirete intikâl etmiş olan geçmişlerinin, sevdiklerinin ruhları için; ve biz hayatta olan mü'minlerin de sıhhat, afiyet, saadet ve selâmet üzere dâreynde mes'ud ve bahtiyar olmamız için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, ondan sonra başlayalım, buyurun:

.....

a. Kur'an Okumanın Zîneti

Enes ibn-i Mâlik RA'dan ve İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamberimiz SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:¹

---

¹ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.345, no:7280; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4173; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V II, s.268, no:3752; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.133, no:973; Ziyâü'l-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.85, no:2496; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V II, s.293, no:7531; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V II, s.354, no:11706; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2768; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.467, no:18620.

لِكُلِّ شَيْءٍ حِلْيَةٌ وَحِلْيَةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ

(عب. والحاكم في تاريخه، خط. ض. عن أنس؛ طس. وأبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 350/1 (*Li-küllü şey'in hılıyetün*) “Her şeyin bir zineti vardır, (ve hılıyetü’l-kur’âni es-savtü’l-hasen) Kur’an’ın süsü, ziyneti de güzel sestir.”

Bu hadis-i şeriften anlaşıldığına göre Kur’an-ı Kerim’i okurken, bir ciddi sedâ ile, bir nağme ile okuyacağız. Tertîl ile, tatlı tatlı okumamız gerekiyor.

Şimdi burada, buna benzer hadis-i şerifler daha başka yerlerde karşımıza geldi; ulemâ demişler ki:

“—Kur’an-ı Kerim Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kelâmıdır. Serâpâ, baştan aşağı süs, ziynettir kendisi... Şifadır, süstür, ziynettir; her şeydir... Hazinedir mü’minler için. Nasıl oluyor da Kur’an-ı Kerim’in süsü oluyor, ziyneti oluyor?”

Bir hadis-i şerifte de geçmiş ki:²

---

² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.464, no:1468; Neseî, *Sünen*, c.II, s.179, no:1015, 1016; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV,s.283, no:18517; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.565, no:3500; İbn-i Huzeyme, c.III, s.26, no:1556; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.25, no:749, 750; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.761, no:2098; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.100, no:738; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.177, no:7206; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.245, no:1686; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.484, no:4175; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.257, no:8737; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.386, no:2140; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.53, no:2254; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.348, no:1088; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.435, no:767; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.307, no:2077; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.197; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.86, no:1641; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXV III, s.334, no:7514; Berâ ibn-i Âzib RA’dan.

زَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ

(ط. حم. عب. ش. والدارمی، حب. د. ن. ه. ع. ابن خزيمة، روياني، طب. في الصلوة، ك. ق. ض. عن البراء؛ قط. طب. وأبو نصر، وابن النجار عن ابن عباس وأبي هريرة)

(*Zeyyinü'l-kur'âne bi-asvâtiküm*) “Kur'an'ı seslerinize zînetlendirin!”

“—Nasıl olur da bizim aciz, naçiz seslerimiz, Allah'ın kelâmını zînetlendirir?” demişler.

Şimdi burada bir incelik var ki, o düşünül­düğü zaman böyle bir itiraza mahal kalmıyor: Kur'an Arapçada *fu'lan* vezninde mastardır. Yâni, kıraat eylemek mânâsına gelir. (*Zeyyinü'l-kur'âne*) demek, “Kur'an-ı Kerim'i, mushaf-ı şerifi süsleyin!” demek değil de, “Kur'an-ı Kerim okuyuşunuzu süsleyin!” demek.

Çeşit çeşit okuyuşlar vardır, bize ait okuyuşlar. Biz bu okuyuşları güzel sesimizle, ciddi bir makam ve ahenk ile o kuyup, o tarzda söyleyeceğiz. Burada da öyle...

“—Her şeyin bir süsü vardır. Kur'an-ı Kerim kıraatinizin de süsü, ziyneti güzel sestir.”

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.245, no:1035; Ebû Seleme, babasından.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V II, s.139; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.177, no:567; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209, no:1016; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.148, no:1939; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V II, s.353, no:11704; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.975, no:2766, 2767; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.424, no:1440; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.197, no:12921.

Demek ki, güzel bir sesle okuyacağız, Kur'an-ı Kerim'i makam ile okuyacağız. Düz, böyle konuşma yapar gibi değil de bir makam ile okuyacağız. Onun için hafızlarımız, euzu besmeleyi bir usulüyle çekerler; ondan sonra aşırıları, hatimleri hep böyle bir makam ile, nağme ile okurlar. amma Kur'an-ı Kerim'in Allah kelâmı olduğunu bilerek, ciddiyet ile ve kaşını gözünü oynatmadan, gayet dikkatli bir şekilde, edebe riayet ederek okumak icab eder.

Hatta kulakları çınlasın, bir hafız efendi vardı ki, gelir giderdi buraya; çok muhterem bir kimseydi, çok talebe yetiştirmiş. Bir gün namazı kıldık, Kur'an-ı Kerim'i mihrabda okuyacağı zaman ne kaşını kıpırdatır, ne gözünü kıpırdatır; ne vücudunu sallardı böyle iki tarafa... Gayet ciddi, okurken çok ciddi okurdu. Yâni insan vakarı, Kur'an-ı Kerim'in nasıl ciddi okunması gerektiğini müşahhas olarak onun o haliyle görürdü.

Şöyle namazı kıldık, kapıdan çıkarken; o gün de müezzinliği bir çocuk yapmıştı. O da iyi bir genç... Dedi ki:

“—Evlâdım, niye *(ve lem yekün lehuuuuu küfüven ehad)* dedin?”

Yâni demek istiyor ki, “*Lehû* sözünü çok çekmeyecektin, bir elif miktarı çekecektin, niye fazla çektin?”

İşte o da şöyle ezildi, büzüldü, boynunu büktü, “—Hocam, işte unuttum...” dedi.

Böyle kaşlarını çattı:

“—Şöyle bir tane patlatırsam sana, unutmayı anlarsın!” dedi. “O Allah kelamı...” dedi, yürüdü gitti.

Kur’an-ı Kerim’e böyle hürmet ile hizmet etmeyi, Allah cümlemize nasib etsin... Güzel ses ile, güzel söz ile okumayı nasib etsin!

Hiz. Aişe Validemiz RA şöyle anlatıyor:³

أَبْطَأْتُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَيْلَةً بَعْدَ الْعِشَاءِ ثُمَّ جِئْتُ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ قُلْتُ
كُنْتُ أَسْتَمِعُ قِرَاءَةَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِكَ لَمْ أَسْمَعْ
مِثْلَ قِرَاءَتِهِ وَصَوْتِهِ مِنْ أَحَدٍ فَقَامَ وَقُمْتُ مَعَهُ
حَتَّى اسْتَمَعْتُ لَهُ ثُمَّ التَفْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ هَذَا سَالِمٌ
مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي
مِثْلَ هَذَا

(ه. حم. هب. عن عائشة)

(*Ebta'tü alâ ahdi rasûlü'llâhi SAS leyleten ba'de'l-işâi sümme ci'tü*) Bir gece yatsıdan sonra, Peygamber SAS'ın yanına geç gittim. (*Fekâle*) Peygamber SAS bana sordu:

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.236, no:1328; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.165, no:25359; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.250, no:5001; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.388, no:2148; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c:III, s.15; Abdullah ibn-i Mübârek, *Cihad*, c.I, s.99, no:120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.371; Hiz. Aişe RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IX, s.495, no:15643.

(*Eyne künti*) “Yâ Aîşe, neredeydin? Gelmen gereken vakitten biraz daha geciktin, niye geç kaldın?”

(*Küntü estemiu kırâete racülin min ashâbik*) “Yâ Rasûlallah, senden sonra birisi yüksek sesle Kur’an okuyordu, ben de onu dinledim. (*Lem esma’ misle kırâetihî ve savtihî min ehadin*) Se nin ashabın içinde onun kadar sesi güzel olan ve onun kadar güzel Kur’an okuyan kimse görmedim!” dedim.

(*Fekâme*) Rasûlüllah SAS onu dinlemek için kalktı, (*ve kumtü meahû*) ben de onunla beraber kalktım. (*Hatte’stemia lehû*) O sesi işitene kadar gittik. (*Sümme’ltefete ileyye fekâle*) Sonra bana döndü ve dedi ki:

(*Hâzâ sâlimün mevlâ ebî huzeyfeh*) “Haa, bu şahıs Ebû Huzeyfe’nin mevlâsı, azadlısı Sâlim’dir. (*El-hamdü li’llâhi’llezî ceale fî ümmetî misle hâzâ*) “Ümmetimde bunun gibisini yaratmış olan Allah’a hamd olsun!” buyurdu. Yâni, “Çok güzel Kur’an-ı Kerim okur.” diye methylemiş.

Peygamber Efendimiz Kur’an-ı Kerim kendisine nazil olduğu halde, böyle ciddiyetle, güzelce Kur’an-ı Kerim okuyanlara emrederdi, gözyaşları içinde dinlerdi. Çeşitli tatlı duygularla dinler ve gözünden yaşlar dökerdi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize Kur’an-ı Kerim’i öyle sevip, öyle dinlemek, öyle okumak nasib eylesin...

b. İmanın Temeli

Bu da ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Ulemâdan bazıları hakkında zayıftır demişler. Hadis olarak öyledir, fakat mânâ olarak doğrudur.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

لِكُلِّ شَيْءٍ أُسٌّ، وَأُسُّ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ وَلِكُلِّ شَيْءٍ
فَرْعٌ وَفَرْعُ الْإِيمَانِ الصَّبْرُ وَلِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ
وَسَنَامُ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَمَى الْعَبَّاسُ وَلِكُلِّ شَيْءٍ سِبْطٌ
وَسِبْطُ هَذِهِ الْأُمَّةِ ابْنَايَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَلِكُلِّ
شَيْءٍ جَنَاحٌ وَجَنَاحُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ
وَلِكُلِّ شَيْءٍ مِجَنٌّ وَمِجَنُّ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي

طَالِبٍ

(خط.كر. عن ابن عباس)

RE. 350/2 (*Li-küllü şey'in üssün*) “Her şeyin bir temeli, esası vardır; (*ve üssü'l-imâni el-verau*) imanın temeli de *vera*'dır.”

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.333, no:5001; Hatîb-i Bağdâdî, *el- Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.72, no:968; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimâşk*, c.26, no:345; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.641, no:33120; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.465, no:18614.

Verâ' ne demek? Çekinmek, sakınmak demek... İnsan günahlardan çekinip, sakınırsa; öyle kimseye *verî'* kul derler, *yâni vera'* sahibi kul demek olur. Şüpheliden kaçınırsa, *yâni haramd an kaçınmak*; tamam... Kaçınacağız; içki haram, zina haram, kumar haram, faiz haram... Tamam; bundan kaçınacağız... Bir de şüpheliden de kendisini korursa insan,

“—Şu şüpheli şeyi yapmayayım, belki haramdır, neme lâzım...” diye ihtiyata da riayet ederse, işte o daha ileri derecesi olmuş oluyor.

Böyle “*Vera'* sahibi bir insanın kıldığı iki rekât namaz, başkasının kıldığı bin rekât namaza bedel olur.” diye hadis-i şerif geçmişti. Onun için, bu *vera'* denilen duyguyu elde etmeye çalışmamız lâzım! *Yâni o duyguyu takınmamız, içimize yerleştirmeye çalışmamız lâzım! Sakına sakına, düşünce taşına işlerimizi yapmaya kendimizi alıştırmamız lâzım!*

İmanın temeli *vera'*dır. İnsan günahlardan korkacak, çekinecek, sakınacak. Hiç dere tepe dümdüz, aldırmadan yürürse insan, o insanın mü'minliği nerede kaldı? Şimdi Peygamber Efendimiz'e bildirmişler:

“—*Yâ Rasûlallah!* Harp oluyor ya, filancayı öldürdü düşmanlar!.”

“—*O cennetliktir!*” diyor,

“—*Filancayı da öldürdüler yâ Rasûlallah!*”

“—*O cennetliktir!*”

“—*Filancayı da öldürdüler yâ Rasûlallah!*”

“—O cennetliktir!”

“—Filancayı öldürdüler!” Diyor ki:

“—O cehennemliktir!”

Ashab-ı Kirâm'ın arasındaki şahıslar yâni, ismen bilinen kimseler... Meğer harpteki ganimet malından, mal taksim edilmeden, bir tanesini yanına almış, bir şey yanına almış. Onun için, “O cehennemliktir!” diyor. Yâni sakınmazsa insan, bak ne duruma düşüyor.

İman sahibi olmak çok büyük bir devlettir, çok büyük bir nimettir. El-hamdü lillâh, bizi Allah mü'min eylemiş. O iman cevherini bize nasib eylemiş, gönlümüze göğsümüze bir mücevher kasası, çekmecesı gibi yerleştirmişiz o imanımızı... Allah o imanı çaldırtmasın! İçeriden o cevheri aldirtmasn... Daha başka fitnelerle, fesatlarla içimizden şeytana çaldirtmasın! İman-ı kâmil ile yaşayıp, iman-ı kâmil ile göçmeyi cümlemize nasib eylesin...

وَلِكُلِّ شَيْءٍ فَرْعٌ وَفَرْعُ الْإِيمَانِ الصَّبْرُ

(*Ve li-küllü şey'in fer'un*) “Her şeyin bir dalı, teferruatı vardır; (*ve fer'u'l-imâni es-sabru*) imanın dalı, teferruatı da sabırdır.”

İmanın gereği olmuş oluyor, yâni kök, ondan sonra dallar var. Köküne asıl derler, ötekisine de *fer'* derler, dal... *Fer'un* dalları... Demek ki imanın dalı budağı demek oluyor, iman ağacının dalı demek oluyor sabır. Mü'min olan kimsede sabır olacak. Neye karşı sabır olacak?

Sabırların çeşitleri vardır. Bir, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin insana vermiş olduğu belâlara, musibetlere, sıkıntılara sabır... Hastalık verir...

“–Sevdiği kula hastalık verir mi Allah?”

“–Elbette, verebilir!”

Peygamber Efendimiz hasta oldu, Eyüb AS'ı duymadın mı? Allah'ın peygamberiyken, teninin her tarafını yara kaplamış da kurtlanmış yaraları... O kadar ızdırablar çekmiş...

Hasta eğer sabrederse, sabrettiği zaman hastalık geçer geçmez günahlarından anasından doğduğu günkü gibi temizlenmiş olarak kalkar. Sabrederse... Yâni hastalık istenmez ama, bir hastalık gelmiş de insana, o da sabretmişse; mukabilinde bütün günahları silinir gider.

İyi kul da hasta olabilir, hasta olmayacak diye bir şey yok... Hatta, bazen kötü kullar hiç hasta olmaz. Turp gibi yaşar, başı bile ağrımaz da, Allah diyecek bir hali olmaz, hiç ölümünü düşünmez. Bir başı dara gelip de Allah'ı hatırlamaz. Öyle öküz gibi yaşayıp, irfansız, ilimsiz, vicdansız, kapkara bir gönülle yaşayıp, birden bire ölüm de gelir; yok olup gider bu cihandan...

Şâirin dediği gibi:

Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzûr;

Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehl-i kubûr!

“Ne kendisi rahat etti, ne de halka huzur verdi. Bu cihandan yıkıldı gitti, kabir ehli sabretsin!” diyor. Bak ne kadar kötüymüş ki, “Kabirdekiler de ona tahammül edecekler, ondan yaka silkecekler.” diye söylemiş. Allah bizi böyle insanlardan etmesin...

Neyse, sabır demek ki insanın başına gelen bir kaza beladan dolayı sabredecek. Bazen malına gelir insanın; yangın olur, afet olur, tarlasına, bağına bir şey gelebilir. Arabasına, iş yerine bir sıkıntı gelebilir... Bunlara sabredecek, sabrın bir çeşidi bu...

Bir çeşidi Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin haram kıldığı şeylerden kendisini alıkoyacak. Onlara sabredecek... Karşıda sıra sıra haramlar duruyor; ama elini uzatmıyor, sabrediyor. Çünkü Allah yasak demiş, uzatmıyor elini...

Biz askere gittik,

“—Haydi bakalım, tatbikat!” dediler, bir dere kenarına götürdüler. Yorulduk tabii, epeyce bir yürüdük, ayaklarımız şişti... Oturduk tarlaya, biraz sonra baktım bütün arkadaşların elinde birer havuç, kemirip duruyorlar. Dağın başı, bakkal yok, manav yok; nereden buldunuz bunları? Meğer yandaki tarlanın mahsulü havuçmuş, kökleyen başlamış kıtır kıtır yemeye...

“—Allah'tan korkmaz mısınız, utanmaz mısınız? 'Askerler geldi, Allah belâsını versin!' mi dedirteceksiniz, nedir bu yaptığınız?”

Tepeden tırnağa hepsi havucu almış, kemirip duruyorlar... Aç olabilir, sabredecek insan...

Bizim bir akrabamız var köyde... Beş kişi bileğini bükemez, kapıdan girdi mi kimse yanında duramaz, öyle pehlivan, öyle güçlü kuvvetli bir insan. Balıkesir'de askerlik yapmış, onu da çıkartmışlar dağların tepelerine... Askerlik bu, talim, meşakkate alıştırarak kendisini... Su yok, kumanya yok, yiyecek içecek bir şey yok...

Epeyce bir dağlarda gezmişler, açlık tak etmiş canlarına; belki de mahsus yaptı komutanlar, belki de bulamadılar, nasıl olduysa... Aç dolaşırken kendisi anlatıyor;

“—Armut, elma bahçeleri, ağaçları gördük. Askerler saldırdı onlara, yediler. Ben yemedim ama, canım da nasıl istiyor, içim de nasıl kıvranıyor; çocuk gibi hüngür hüngür ağladım.” diyor, kendini tutmuş, sabretmiş, ağlamış.

Hasılı, böyle günahlara sabır vardır. Ondan sonra, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin va'd ettiği çeşitli nimetler var, lezzetler var, cenneti var, cemâli var... Bir de onlara sabır var,

“—Ah ne zaman, olsa da kavuşsam, ne zaman olacak acaba benim şu kavuşmam?” diye bir de öyle sabır var.

Adamcağızın birisini ölüme mahkûm etmişler, “—Son arzun nedir?” demişler,

“—Şurada iki rekât namaz kılayım...” demiş. Namazı kılmış; ama çok çabuk kılmış,

“—Hadi, ne yapacaksınız yapın!” demiş, teslim olmuş hemen. Cellat demiş ki,

“—Ben bu durumda çok insan gördüm, senin gibisini hiç görmedim. Namazı uzatırlar, duayı uzatırlar; sen niye bu kadar çabuk, bu kadar sür'atli, hemen bitirip de geldin, teslim oldun?”

“—Ben ruhumu teslim eder etmez, inşaallah cennete gideceğim, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne kavuşacağım! Ondan tehir olur mu? Ondan insan teahhür eder mi, bir an evvel olsun diye ondan koştum!” demiş.

“—Hadi, senin suçsuzluğun anlaşıldı!” demişler, salıvermişler.

Demek ki, sabrın böyle çeşitleri var, Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi sabırlı kullardan eylesin...

İbadet ve taatlara de sabır diye bir şey vardır. Beş vakit namazı kılacaksın tabi ya... Abdestin meşakkatine katlanacaksın. Kışın soğukça olur biraz, abdest alırken rüzgâr eser veyahut sular soğuk olur; ona sabredeceksin. Ramazan’da oruca sabredeceksin. Hacca gidersen kimseye “Öf, püf!” demeyeceksin, yollarda kimsenin kalbini kırmayacaksın, gösterdikleri yere yatacağısın; öyle kavga, gürültü çıkartmayacaksın...

Sabahlara kadar uyumayacaksın. Gecenin bir bölüğünde kalkıp tesbih çekeceksin, Allah diyeceksin, *Estağfiru’llah* diyeceksin.

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ

(آل عمران: ١٧)

(*Es-sàbirîne ve’s-sàdikîne ve’l-kànitîne ve’l-münfikîne ve’l-müstağfirîne bi’l-eshâr*) [O takvâ sahipleri, taât ve musibetlere sabreden; söz, iş ve niyetlerinde sadâkat gösteren, Allah’a itaat eden, Allah yolunda mallarını harcayan, seherlerde Allah’tan mağfiret isteyen kimselerdir.] (Âl-i İmran, 3/17) buyruluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne ibadet yolunda meşakatlere sabredeceksin ki, aşık-ı sàdik mısın, yoksa yalancı bir insan mısın belli olacak, anlaşılacak.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(البقرة: ١٥٣؛ الأنفال: ٤٦)

(*Inna'llàhe maa's-sàbirîn*) Öyle deriz ya... Ne demek? “Allah sabreden kullarıyla beraberdir!” demek. E bu güzellik yeter insana, bu iltifat yeter. Ben onun yanında olacağım, sabredenlerle beraber olacak Allah, hem de muhakkak... *Inne* kelimesiyle kullanılıyor. (*Inna'llàhe*) “Muhakkak ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri (*maa's-sàbirîn*) sabredenlerle beraberdir.” (Bakara, 2/153; Enfal, 8/46)

Demek ki, bir şeye sabrettik mi, Allah rızasıyla bizim yanımızda olacak. Bizim safımızda yer alacak, bizden yana olacak... Ne kadar güzel... Yanı başımızda olacak Mevlâ... Onun için sabrı ganimet bilelim, sabır edecek bir hal gelirse başımıza, bağırıp çağırmayalım, sabırsızlık göstermeyelim.

Kemâl Paşazâde diye bir Osmanlı âlimi var, şiir yazmış, hoşuma gidiyor. Diyor ki:

*Size benden nasihat olsun kim;
Gam eriştikçe etmeyin feryâd!*

*İki dürlü zarar mukadderdir Dedi,
bu iş içinde, bir üstâd:*

*Evveli bu kim, dost gamdan ölür;
Ahiri bu kim, düşman olur şâd.*

Bu üç beyitlik şiirin mânâsı şu ki: “Size benden nasihat olsun!” diyor o alim şahıs. “Başınıza gam, keder eriştiği zaman feryâdı basmayın!

Bağırmayın, çağırmayın! İki tane zararı vardır bu işin: Bu zarardan birincisi şudur ki, sen bağırp çağırınca, dost gamdan ölür. Dostlar üzülür:

‘—Eyvah, bağılıyor benim arkadaşım, başına bir iş geldi!’ diye o da kederlenir senin kederinden... Onları da üzersin. Bir zarar bu, dostlarını üzüyorsun.

İkincisi; *düşman olur şâd*, düşman da sevinir:

‘—Oh iyi bak, ne kadar bağılıyor, oh olsun!’ filân diye.

Şemâtetü’l-a’dâ derler ona, düşmanın şamatası... Memnun olur düşman da... “Demedim mi ben ona, oh olsun, başına bunlar geldi.” diye...” O da bir ayrı derttir, o da bir musibettir,

Peygamber SAS Efendimiz sığınmış:⁵

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ

(حم. ن. ك. عن ابن عمرو)

---

⁵ Neseî, *Sünen*, c.XV I, s.365, no:5380; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.173, no:6618; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.713, no:1945; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.454, no:7910; Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA’dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.428, no:5871; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.473; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.158, no:441; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XII, s.14, no:6662; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.478, no:8971; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.429, no:972; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.46; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.V II, s.316; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V II, s.76, no:18036; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.V I, s.210, no:5040.

(*Allâhümme innî eüzü bike min şemâtetil-a'dâ*) “Düşmanın şamatasından sana sığınırım yâ Rabbi!” diye.

Allah bizi düşmanlarımızın karşısında böyle durumlara düşürüp de, düşmanlara güldürecek durumlara uğratmasın...

Hadis-i şerifin devamında buyruluyor ki:

وَلِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ وَسَنَامُ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَمِّي الْعَبَّاسُ

(*Ve li-küllî şey'in senâmün*) “Her şeyin bir hörgücü, tepesi vardır, üst noktası vardır. (*Ve senâmü hâzihi'l-ümme'ti ammî el-abbâs*) Bu ümmetin zirvesi de amcam Abbas'tır.”

وَلِكُلِّ شَيْءٍ سِبْطٌ وَسِبْطُ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْحَسَنُ

وَالْحُسَيْنُ

(*Ve li-küllî şey'in sıbtun*) “Her şeyin bir torunu vardır; (*ve sıbtu hazîhi'l-ümmeh*) bu ümmetin torunu da (*el-haseni ve'l-huseynü*) torunlarım Hasan ve Hüseyin'dir.”

وَلِكُلِّ شَيْءٍ جَنَاحٌ وَجَنَاحُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو بَكْرٍ

وَعُمَرُ

(*Ve li-küllî şey'in cenâhun*) “Her şeyin kanadı vardır; (*ve cenâhu hâzihi'l-ümme'ti ebû bekrin ve umer*) bu ümmetin de kanatları -hani kuş nasıl iki kanatla uçarsa- Ebû Bekir ve Ömer'dir.”

وَلِكُلِّ شَيْءٍ مِجَنٌّ وَمِجَنُّ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي

طَالِبٍ

(*Ve li-küllü şey'in micennün*) “Her şeyin bir kalkanı vardır, (*ve micennü hâzihi'l-ümmeti aliyyü'bnü ebî tâlib*) bu ümmetin kalkanı da Ali ibn-i Ebî Tâlib'dir.”

Şimdi bu hadis midir; zayıf görmüş *ve duife* diyor dibinde, fakat mânâları güzel... Bazen daha sonra yaşamış olan âlimlerden bazı kimselerin sözlerini böyle nakledecekler de, böyle bir durum olmuş olabilir. Söz olarak doğru hepsi...

c. Kadere İman

Öbür hadis-i şerif.. Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet edilip, Ahme dibn-i Hanbel'de, Taberânî'de ve Neseî'de kaydedildiğine göre Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةٌ وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ
حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيَخْطِئَهُ وَمَا
أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ

(حم. طب. عن أبي الدرداء)

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.441, no:27530; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.I, s.224, no:215; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.333, no:4998; Taberânî. *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.261, no:2214; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.42, no:103; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.404, no:118333; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.467, no:18619.

RE. 350/3 (*Liküllî şey'in hakîkatün*) “Her şeyin bir iç yüzü, hakikati, mahiyeti vardır. (*Ve mâ beleğâ abdün hakikate'l-imâni*) Kul imanın özüne, hakikatine, mahiyetine vakıf olamaz, ulaşamaz; (*hattâ ya'leme enne mâ esâbehu lem yekün liyuhtîehû*) kendisine gelen musibet hiç gelmeme durumu bahis konusu değil, muhakkak gelecekti. Bunu böyle bilmedikçe imanın gerçeğine eremez. (*Ve mâ ahtaehû lem yekün liyusîbehû*) Gelmeyen de gelmeyecekti, gelmesi mümkün değildi diye düşünmezse, bu hakikate, bu kanaate ulaşmamışsa, o imanın gerçeğine, özüne ulaşmamış demektir.”

Haa, bu nedir? Kısaca söylemek gerekirse bu “kadere iman”dır.

Başa gelen nereden geliyor? Her şey Allah'tan geliyor, her şeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri takdir ediyor... Hastalık da Allah'tan sıhhat de Allah'tan, zenginlik de Allah'tan fakirlik de Allah'tan, yükselmek de Allah'tan düşmek de Allah'tan, izzet de Allah'tan zillet de Allah'tan... Her şey Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden, her şeyin Allah'tan olduğuna ve başına gelecek şeyin çaresiz geleceğine; gelmeyecek şeyin de ne olursa olsun gelmeyeceğine inanırsa bir insan, imanın hakikatine ermiş demektir.

“—Allah beni öldürmeyince ölmem evelallah!” deyip gid iyorsa veyahut başına bir hal geldiyse “Bu muhakkak gelecekti!” diye düşünüyorsa, imanın özüne ermiş demektir.

Barbaros Hayreddin Midillili bir sipahinin oğluydu. Midilli adasından... Bir de onun Oruç Reis diye ağabeyi vardı. Onlar denizlerde cihadla

meşgul oluyorlardı, memleketimizi denizlerde koruyorlardı. Çünkü düşmanlar karada bizi yenemeyince, kayıklarla, gemilerle denizlerden de bizi vurmaya çalışıyorlardı. Onlara karşı da denizde kuvvet hazırlamak gerekiyordu, onlar da denizin mücahidleri...

Bir gün ağabeyi Oruç Reis gazaya çıkmaya niyetlenmiş.

Tecrübesi var ya, diyor ki:

“—Ağabey, çıkma şu mevsimde, ters bir mevsim, şu sıra uygun değil...”

O da çıkıyor... Bir adaya gitmişler, düşmanla çarpışmışlar fakat epeyce zayıt verilmiş... Eh ölenler şehittir, kalanlar gazidir... Dönmüş, gelmişler; yaralanmış ağabeyi, ayağını da kesmişler hatta. demiş ki:

“—Ağabey, bak ben sana ne demiştim? Çıkma şu sefere demiştim, çıkmasaydın bak bu ayağın kesilmeyecekti!” demiş,

Barbaros Hayreddin bunu kendi hatıralarında yazıyor, böyle dedim diyor. Onun üzerine demiş ki:

“—Kardeşim, sen bilmez misin ki her şeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri takdir ediyor, kaderde ne varsa insanın başına o gelir. Hiç bu senin sözünün aslı, esası var mı? Ben eğer o sefere çıkmasaydım bile, ne olur olur, bu bacağım kesilirdi. Yine bu iş böyle olurdu...”

Bu söz doğru, bu itiraz doğru, ağabeyinin bu itirazı... Hatta Barbaros Hayreddin de diyor ki:

“—Ben o zaman aklımı başıma topladım. Ağabeyim benden daha bilgiliydi, daha fakihti; dinî mâlûmatı daha kuvvetli bir kimseydi. O zaman aklımı başıma topladım, düzelttim.” diyor.

Nitekim Kur’an-ı Kerim’de bir ayet-i kerime var, münafıklar demişler ki:

“—Çıkmayın Medine’den dışarıya, peygambere uyup da Medine’den dışarıya, savaşa çıkmayın!” demişler Medine’nin münafıkları...

Çıkınca tabi, savaş olunca

“—İşte, bizim sözümüzü dinleseydi, çıkmasaydı; bu kişiler ölmezlerdi.”

Kur’an-ı Kerim’de deniliyor ki:

قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ
الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ

(آل عمران: ١٥٤)

Kul lev küntüm fî büyûtiküm lebereze’llezîne kûtibe aleyhimü’l- katli ilâ medâcihim) “Şöyle de: Eğer evlerinizde kalmış olsaydınız bile, öldürülmesi takdir edilmiş, yazılmış olanlar, öldürülüp düşecekleri yerlere kendiliklerinden çıkıp giderlerdi. Şu uzandıkları yere uzanmış olurlardı, yine orada olurdu ölümleri.” (Âl-i İmran, 3/154) Kurtuluş yok, yazıldığına göre o orada muhakkak olacak.

Bu bir esrarengiz iştir, başka hiç çaresi yok. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin takdirinden hiçbir yere gidilmez. Bir hadis-i şerifte okumuştuk hatırlarsanız, geçmiş haftalarda:⁷

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَائِي وَقَدَرِي
فَلْيَلْتَمِسْ رَبًّا غَيْرِي

(هـب. وابن النجار عن أيس)

RE. 327/2 (*Kâle'llâhu azze ve celle*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Men lem yerda bi-kadâî ve kaderî*) Benim hükmüme, kaderime, takdirime, mukadderâtıma râzı olmayan, benim takdirime rıza göstermeyen, (*felyeltemis rabben gayrî*) benden gayrı bir rab bulsun kendine...”

“—Benim takdirime rıza göstermeyen, benim mülkümden defolup çıksın! Beğenmendi mi benim takdirimi, hadi bakalım başka rab ara!”

Nereye gideceksin?

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

(آل عمران: ١٨٩)

(*Ve li'llâhi mülkü's-semâvâti ve'l-ard*) “Göklerin ve yerin mülkü, hükümlanlığı Allah'ındır.” (Âl-i İmran, 3/189)

⁷ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.218, no:200; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, V, s.167, no:410; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.173, no:482; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.892, no:1898.

Nereye gidiyorsun, nereye gidersin? Mülkünden kovulursan nereye gideceksin? Onun için, takdire rıza göstereceğiz. Ama şundan müsterih olun ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ
(ق: ۲۹)

(*Ve mâ ene bi-zallâmin li'l-abîd*) “Ben kullarıma zulmedici değilim.” (Kaf, 50/29) buyuruyor. Kullarına zulmedici değildir, zulmetmez; takdirinin hepsi hoştur, hepsi güzeldir, hepsi kulun faydasıdır.

Ah bir bilse kul;

Mevlâ görelim neyler,

Neylerse güzel eyler...

diyebilse... Hepsinde fayda vardır; hastalıkta bir fayda vardır, fakirlikte bir fayda vardır, zenginlikte bir başka fayda vardır, büyüklükte fayda vardır, küçüklükte fayda vardır, yaşlılıkta fayda vardır, gençlikte fayda vardır... İnsan her devrin icabına göre, her hale göre kulluğunu güzel yapmaya çalışmalı.

d. Vücutun Zekâtı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

---

⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.283, no:1735; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.292, no:3578; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.423, no:1449; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.7, no:9001; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.V, s.122, no:963; Ebû Hüreyre RA'dan.

لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَزَكَاةُ الْجَسَدِ الصَّوْمُ

(ه. عن أبي هريرة؛ طب. عن سهل بن سعد)

RE. 350/4 (*Li-küllü şey'in zekâtün, ve zekâtü'l-cesedi es-savmü*) “Her şeyin bir zekâtı vardır, vücudun zekâtı da oruç tutmaktır.”

Şu vücudumuzun, bedenimizin de bir zekâtı var... Malımızın zekâtı ne? Şu kadarını ayırıp, fukaraya vermek... Belli bir nisbette malımızdan ayıracağız, vereceğiz... Vücudun zekâtı ne? Vücudun zekâtı da oruç tutmak... Zekâтта, malda bir eksiklik oluyor gibi değil mi? Para çıkartıp veriyoruz. Amma zekâtı verilen mal temizleniyor ve Allah bereket veriyor. İçinden bir miktar para dışarıya çıkıyor ama Allah bereket veriyor, başka yerd en çok çok kâr eder, ummadığın kârlara nail olursun, belli olmaz o... Zekâtı vermediğin zaman da, güya para duruyor orada ama aslında zarar... Aslında ondan çeşit çeşit zararlar görürsün, burnundan fitil fitil gelir; hastalık olarak gelir, malına canına bir musibetolarak gelir... Onu daha fazla, kat kat fazlasıyla ödersin. Hastanelerde harcarsın, tamirhanelerde harcarsın, öyle olur...

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V III, s.153, no:4254; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.331, no:4996; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V II, s.136; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.240; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V III, s.444, no:23572; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.468, no:18623.

Vücudun da oruç tuttuğu zaman biraz zayıflıyor. Yağı gidiyor, süzülüyor vücut ama işte ondan sıhhat var, onda başka kârlar, faydalar var... Tutmadığın zaman da güya semiriyorsun, şişmanlıyorsun ama ondan da zararlar var. Artık tıp bunları bugün anlamış bulunuyor.

Demek ki, arada oruç tutmalıyız! Ramazan'da orucu hepimiz tutacağız da, arada da sünnet-i seniyye olan oruçları turalım! Mesela, pazartesi ve perşembe günleri SAS Efendimiz oruç tutardı:⁹

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ فَأُحِبُّ
أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne arz olunur; (*feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sâim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan o günlerde oruç tutuyorum." derdi. Biz de o günlerde oruç turalım!

⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

Kamerî ayların, Arabî ayların on üç, on dört, on beşinde mehtaplı gecelerin gündüzlerinde oruç sevabı çoktur. Daha başka böyle sevaplı oruçları tuta tuta, arada oruçla irtibatımızı kaybetmeyelim, Ramazan'a kadar... Sonra Üç Ayların oruçları vardır, çok sevaplı... O kandil gündüzlerinde tutulan oruçlar vardır, onları turalım inşaallah!

e. Takvânın Madeni

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

لِكُلِّ شَيْءٍ مَعْدِنٌ وَمَعْدِنُ التَّقْوَى قُلُوبُ الْعَارِفِينَ

(طب. عن ابن عمر؛ هب. عن عمر)

RE. 350/5 (*Li-küllî şey'in ma'dinün*) “Her şeyin bir madeni vardır, çıktığı yer vardır, özü vardır; (ve *ma'denü't-takvâ*) takvânın madeni de (*kulûbü'l-ârifîn*) âriflerin kalpleridir.”

Takvâ da verâ gibi günahlardan korkmak, sakınmak demek; Allah'ın azabından, gazabından çekinmek demek. Verâyı ve takvâyı biz muhakkak öğrenmeliyiz! Öğrenmemiz gereken önemli konulardan biridir verâ ve takvâ dediğimiz şey... Bunun madeni de kaynağı da âriflerin kalpleridir.

---

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.303, no:13185; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.158, no:4651; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.329, no:4989; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.90, no:5638; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.470, no:18629.

Takvâyı nereden öğreneceksin? Allah'ın emirlerini yasaklarını bilen, dinde fakih, dinde bilgisi yerli yerinde, hakkı bâtıldan ayırt etme kabiliyeti kendisine ihsan olunmuş ârif kullar vardır. Onların gönülleri iyi sezer, onların hareketine bak!

Şimdi;

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ
وَوَظَنُوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

(التوبة: ١١٨)

(*Ve ale's-selâseti'llezîne hullifû*) [Ve seferden geri bırakılan üç kişinin de (tevbelerini kabul etti). (*Hattâ izâ dâkat aleyhimü'l- ardu bimâ rahubet*) Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, (*ve dâkat aleyhim enfüsühüm*) vicdanları kendilerini sıktıkça sıkılmıştı. (*Ve zannû en lâ melcee mina'llâhi illâ ileyh*) Nihayet Allah'tan (O'nun azabından) yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. (*Sümme tâbe aleyhim li- yetûbû*) Sonra (eski hallerine) dönmeleri için Allah onların tevbesini kabul etti. (*Inna'llâhe hüve't-tevvâbü'r-rahîm*) Çünkü Allah tevbeyi çok kabul eden, pek esirgeyendir.] (Tevbe, 9/118) ayet-i kerimesinin izahında zikrediliyor ki:

Peygamber SAS Efendimiz'in ashabından üç kişi [Kâ'b ibn-i Mâlik, Mirâre ibn-i Rabî ve Hilâl ibn-i

Ümeyye], onlar sefere giderken geri kaldılar, Tebük Seferi'ne iştirak etmediler. Sonunda tabii onlara bir ceza geldi. Daha sonra, Allah onların tevbelerini kabul eyledi.

Şimdi onlardan bir tanesi [Kâ'b ibn-i Mâlik RA] diyor ki:

“Peygamber Efendimiz seferden döndüğü zaman, sefere katılmayan birçok insan vardı Medine’de... Herkes gelip bir mazeret uydurdu Peygamber Efendimiz’e:

‘—Yâ Rasûlallah! Şöyle bir durumum vardı, onun için ben sefere katılmadım, kusura bakma, gazanız mübarek olsun!’ falan...

‘—Hee, hee!’ diye Peygamber Efendimiz mazeretlerini dinledi onların.

Sıra bana gelince ben de huzuruna gittim:

‘—Yâ Rasûlallah, eğer bir mazeret uydurmak bahis konusu olsa, çok güzel söz söylemesini bilirim, söyleyebilirim, ikna edici bir şeyler uydurabilirim; ama hiçbir mazeretim yoktu. Nefis beni aldattı, ha şu gün hazırlanıyım, ha bugün hazırlanıyım derken geciktim. Hadi arkalarından yetişirim derken, yine de yetişemedim; tembellendim, ondan kaldım. Suçluyum, kabahatim böyledir.’ diye dosdoğru söyledim.”

Ondan sonra, Peygamber Efendimiz hiç ses çıkartmamış, onları bir kenara ayırmış. Ötekilere evet evet demiş, onlar tamam... Fakat bunların durumları belli değil. Peygamber Efendimiz’in hiçbir şey söylememesi, haklarında hüküm ne olacak diye beklemekten. Şimdi bu şahıs diyor ki:

“Sordum:

‘—Benim gibi söyleyen başka kimse çıktı mı?’

‘—İki şahıs daha çıktı!’ dediler, onların isimlerini verdiler. Baktım, takva ehli insanlar, yâni iyi kimseler. İyi ki onlarla beraber olmuşum diye sevindim.” diyor.

“Mazeret uyduranları sordum:

‘—Filanca, filanca...’

Baktım, çürük insanlar. ‘İyi ki bunlarla beraber olmamışım!’ diye kendi kendime sevindim.” diyor.

Nitekim ayet-i kerimede de buyruluyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

(التوبة: ١١٩)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’tteku’llàhe ve kûnû mea’s-sàdikîn*) “Ey iman edenler, Allah’tan korkun ve doğru sözlü, sàdık kimselerle beraber olun!” (Tevbe, 9/119) Bunlar hakkında inen ayet-i kerimede böyle buyrulmuş.

İşte takvâ, Allah korkusu, insana böyle kendi aleyhinde de olsadoğruyu söylettirir. Rasûlüllah’ın huzurunda yalan söylenir mi? Ona karşı mazeret uydurulur mu?

Onun üzerine, “Kimse bunlarla konuşmayın!” dedi Peygamber Efendimiz; kimse konuşmadı. “Kimse selâmını almasın, selâm vermesin bunlara!” dedi; hiçkimse selâm vermedi. Mescide geliyorlar, gidiyorlar; kimse konuşmuyor, kimse selâmlarını almıyor, vermiyor... Ne kadar zor bir

durum... Öyle ortada kaldılar. Bir zaman sonra haber gönderdi:

“—Hanımlarından da ayrı dursunlar!” dedi. Hanımlarından da ayrıldılar.

Bir ay geçti, kırk gün geçti, epeyce bir zaman böyle geçti; dünya başlarına dar geldi bu üç kişinin... Amma sonunda 50. günün sabahında ayet-i kerime nazil oldu, Allah-u Teâlâ Hazretleri mü'minlere tevbe nasib etti:

(Ve ale's-selâseti'llezîne hullifû) “Seferden geri kalmış o üç kişiye de Allah tevbe nasib etti, tevbelerini kabul etti, onları temize çıkardı!” diye ayet-i kerime nazil oldu...

Peygamber SAS Efendimiz, sabah namazından sonra durumu ashabına bildirdi.

O sırada, Kâ'b ibn-i Mâlik RA namaz kılıyormuş bir damın üstünde Medine'de... Sel' Dağı'nın tepesinden birinin yüksek bir sesle: “Ka'b ibn Mâlik müjde, müjde!” diye bağırdığını duymuş. Başka birisi de at koşturarak müjdeli haberi ulaştırmış:

“—Müjde! Hakkında ayet indi, hadi gel!” filan diye sevinerek haber vermişler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi günahlardan sakınmak, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin azabından, gazabından korkmak duygusuna erdirsin de ona göre hareket edelim ve iyi kimselerle, ârif kimselerle ahbaplık, arkadaşlık edelim, onlarla beraber olalım ki takvâyı onlardan öğrenelim, çünkü onların gönülleri takvânın madeni, menbâi...

f. Semâların Anahtarı

Başka bir hadis-i şerif, Ebû Hüreyre RA'dan:¹¹

لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ وَمِفْتَاحُ السَّمَاوَاتِ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(طب. عن معقل بن يسار)

RE. 350/6 (*Li-küllî şey'in miftâhun*) “Her şeyin bir anahtarı vardır; (ve *miftâhu's-semâvâti*) semaların anahtarı da, *Lâ ilâhe illa'llah* sözüdür.”

“—Semânın anahtarı ne oluyor?” dersiniz,

Hadis-i şeriflerden öğreniyoruz ki, Allah her semâya bir melek vazifelendirmiş. O semadan yukarıya başka bir şeyi geçirmiyor. Her semanın kapısı var... Hatırlarsınız bu Mi'rac'la ilgili haberleri, Mi'rac Gecelerinde hocalar anlatmışlardır ki: Peygamber Efendimiz Mi'raca çıkarken, her semâda Cebrâil AS yanında olduğu halde melek durduruyor:

“—Kimsin, nesin, bu kimdir?” diye,

“—Ben Cebrâil'im, bu yanımdaki de Hz. Muhammed AS'dır.” diyor, onun üzerine geçiyorlar.

---

¹¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.215, no:497; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.330, no:4990; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.421, no:1801; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.89, no:16806; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.470, no:18630.

Her semânın bekçisi var, kapısı var, bilmediğimiz esrarı var. Bu ameller de oraya çıkmıyor. Demek ki semâların anahtarı neymiş? *Lâ ilâhe illa'llah*'mı... İnsan *Lâ ilâhe illa'llah* diye diye diye semaları geçer, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzur-u âlîsine hacetleri ulaşır, dilekleri ulaşır da; isteklerine nail olur insan.

Onun için bu kıymetli söz, öyle bir kıymetli söz ki “Terazinin bir kefesine yerler gökler konulsa, bir kefesine de *Lâ ilâhe illa'llah* konulsa, vallahi daha ağır gelir.” Yeminle söylüyor Resûlullah Efendimiz...

Bu sözün kadrini, kıymetini bilelim. Bu sözü gönlümüze, göğsümüze nakşedelim... Şöyle *Lâ ilâhe illa'llah*, kalbimizin üstüne de *Allah* sözü nakşolsun inşaallah, pırıl pırıl böyle yansın orada nuru, inşaallah yansın...

g. İmanın Özü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

لِكُلِّ شَيْءٍ صَفْوَةٌ وَصَفْوَةُ الْإِيمَانِ الصَّلَاةُ وَصَفْوَةُ
الصَّلَاةِ التَّكْبِيرَةُ الْأُولَى

(هـب. عن أبي هريرة)

RE. 350/7 (*Li-küllî şey'in saffetün*) “Her şeyin özü, iliği, hulâsası vardır; (*ve saffetu'l-imâni es-salâtu*) imanın özü, iliği de namazdır.”

“—Ben mü'minim amma, benim kalbim temiz amma...”

“—Eee, hani namazdan ne haber?”

Namaz yok...

“—Kalbim temiz benim!”

Bak her şeyin özü, iliği vardır; namaz imanın özü, iliğidir. Eğer sen iman ehli bir kimseysen, gel bakalım şu Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna, şöyle bir kul gibi elini bağla.

“—Ya Rabbi! Ben senin kulunum...” de, el pençe divân dur bakalım o huzurda. Bir de şu hiç eğilmeyen kafanı bir eğ bakalım Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzurunda... Bir eğil bakalım! Bir de secdelere sürt bakayım alnını... O burnunu, o alnını secdelere, topraklara koy bakalım!

“—Ya Rabbi! Ben senin kulunum, ben seni tesbih ederim, seni tenzih ederim, senin hiç şerikin, nazirin, noksanın yok; her türlü kemal sıfatıyla muttasıfsın, bana her türlü lutfu, ihsanı sen eyledin!” diye önünde bir secde et bakalım!

Ne büyük şeref, mü'minin mi'racıdır namaz!
Sen o namazı

97 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.331, no:4994; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.73, no:2908, 2909; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.3, no:6143; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.190, no:387; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.67; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.211, no:936; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V II, s.292, no:18937; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.273, no:2598;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XV, s.469, no:18626.

nasıl kenara koyarsın, terk edersen, nasıl bırakırsın? O randevuyu nasıl kaçıırırsın? Günde beş defa senin randevun var, vaad le şme n var, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkma zamanın var. Ne akılsız insanlar... Namaz kılmayan insanlar ne kadar gaflet, ne kadar boş, ne kadar yanlış iş yapıyorlar.

İmanın özü namazdır. Ahirete gitti mi insan, ilk önce ona namazdan sorgu-sual olacak, ilk iş... Hesap var ya, ilk önce namazdan hesaba çekecekler...

“–Namazları ne yaptın? Gel bakalım!”

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

(النساء: ۱۰۳)

(*Inne's-salâte kânet ale'l-mü'minîne kitâben mevkutâ*) “Muhakkak ke namaz mü'minlerin üzerinde, belirli vakiterde edâ edilmesi gereken bir farz kılınmıştır.” (Nisâ, 4/103) Neyledin namazı?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ

(مب. عن عمر؛ الديلمي عن علي)

¹² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V II, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.69, no:13809.

(*Es-salâtü imâdü'd-dîn*) “Namaz dinin direğidir.” Kim namazı edâ ettiyse, dini ayakta tuttu demektir. Kim namazı terk ettiyse dinin direğini kırmış, çadırı yerle bir etmiş demektir. Evi yıktı, harap etti...

Allah bizi ve evlatlarımızı, zürriyetlerimizi *ehl-i salât* eylesin! *Ukîmu's-salât* eylesin, namaz kılıcılar eylesin cümlemizi... Namazdan ayırmasın, o şereften bizi mahrum etmesin, huzurundan kovmasın...

Huzurundan kovulma oluyor, nasib olmuyor. Her şey Allah'tan demedik mi demin...

“—Demek ki öyle bir edepsizlik yapıyorum ki ben, Allah beni huzuruna; artık nasib etmiyor, gidemez oluyorum, almıyor huzuruna...”

Titremesi lâzım insanın, bir vakti kaçırdığı zaman,

“—Acep ben ne kusur ettim de Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna bu sefer çıkmak nasib olmadı!” diye başını taştan taşa vurması lâzım, yerden yere kendisini çalması lâzım o namazı kaçırdım diye.

(*Ve saffetu's-salâti et-tekbîretu'l-ûlâ*) “Namazın da özü, iliği var; o da ilk *Allah-u Ekber* sözüdür.” Yâni ne demek bu? Namaza erken gel, imam *Allah-u Ekber* dediği zaman ilk tekbire yetiş.

Çok önemli... Eğer insan o ilk tekbirin kadr ü kıymetini bilseydi, sürüne sürüne, dizi üstünde emekleye emekleye camiye gelirdi. Onun için, camiye biraz erkence gelmekte fayda var.

Ezanı duyunca gelmek olur; ama ezandan önce gelmek daha âlâ olur. Camiye gelmeli insan, namaz vaktini gözlemeli, düşünmeli;

“—Haa, namaza on dakika var, namaza beş dakika var!” Hemen atlayıp gelmeli camiye, biraz tesbih çekmeli, biraz

Allah demeli, biraz huzuru’llahta durmayı öğrenmeli...

Cahil insanlar, konuşmasını bilmez insanlar, bir yere misafirlığe giderler. Ev sahibi karşıda oturur, bu bu tarafta oturur. Bir şey konuşamaz, başı aşağıda. Laf bilemiyor.

Biraz öğren bakalım *edeb maallahı*! Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin huzurunun edebini öğren, diz çök bakalım! Beş dakika, on dakika Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin evinde, onun misafiri olarak bir şey yap bakalım! *Lâ ilâhe illa’llah* de, *Sübhâna’llah* de, *Estağfiru’llah* de, *El-hamdü li’llâh* de... Biraz zikrin lezzetine er, kulluğun lezzetini bul.

h. Vesvese

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

---

¹³ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.339, no:5022; İbn-iAsâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.140, no:6422; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.V, s.356, no:1159; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.251, no:1268; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV II, s.472, no:18640.

لِكُلِّ قَلْبٍ وَسُوَّاسٌ فَإِذَا فَتَقَ الْوَسُوَّاسُ حِجَابَ
الْقَلْبِ نَطَقَ بِهِ اللِّسَانُ وَأُخِذَ بِهِ الْعَبْدُ وَإِذَا لَمْ
يَفْتُقِ الْقَلْبَ وَلَمْ يَنْطِقْ بِهِ اللِّسَانُ فَلَا حَرَجَ

(الدیلمی، وابن عساکر عن عائشة؛ وفيه محمد بن سليمان بن أبي كريمة قال العقيلي: حديث)

(بیواطل لا أصل لها)

RE. 350/8 (*Liküllü kalbin vesvâsun*) “Her kalbin vesvesesi vardır.” Çeşitli vesveseler gelir insanın kalbine... (*Feizâ fetaka el-vesvâsu hicâbe'l-kalbi*) “Vesvese kalbin örtüsünü yırtıp geçerse dışarıya, (*nataka bihi'l-lisânu*) dil onu söyler.” Vesveseyi dil bu sefer ifade etmeye, nakletmeye başlar, konuşmaya başlar. (*Ve uhize bihi'l-abdu*) “O zaman kul onunla mes’ul olur.” Kalpten çıktı, dile geldi, dille söylendi, kul o zaman mes’ul olur; onunla yakalarlar onu.”

“—Gel bakalım, niye bunu söyledin, niye bunu ettin?” diye söylerler.

(*Ve izâ lem yeftuke'l-kalbe*) “Kalbi geçmezse, (*ve lem yantık bihi'l-lisânü*) dil de onu söylemezse, (*felâ harace*) bir mahzur yoktur.”

Yâni, insanın içindeki o vesvese dile dökülmezse, söylenmezse; ondan bir vebal gelmez.

Ulemâ demişlerdir ki, kitaplarda izahatı vardır: İnsanın içine böyle gelivermiş bir şeyden dolayı, hatırına gelivermiş bir şeyden dolayı ona bir mes’uliyet yok, affediyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Yalnız yerleşmemek şartıyla, temekkün etmeyecek, oraya me kân tutup da o vesvese; tamam, kuruldu, rahat yer buldu, orasını mekân etti... O tarzda olmayacak. O zaman onunda vebali vardır, kalbinde kötü şey barındırmayacak. Kötü şeye yer yok... Birazcık geldi-gitti hemen def edersin. *Lâ ilâhe illa'llah* dersin, *Allah* dersin, zikrullahla, tevbeyle, istiğfarla atarsın dışarıya, gönülde öyle şeyi tutmazsın. Durdu mu vebâli var, biraz geldi-gitti mi o zaman mahzuru yok, oradan bir günah gelmez insana.

i. Yedi Yüz Kat Mükâfat

Bir zât Peygamber SAS Hazretleri'ne başı bağlı bir deve getirmiş çeke çeke...

“—Yâ Rasûla'llah, al bunu Allah yolunda sana veriyorum!” demiş, yâni “Cihadda kullan, Allah emrinde, dine hizmette kullanılsın diye bu deveyi hediye ediyorum, Allah yoluna veriyorum!” demiş, onun üzerine Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹⁴

لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سُبُعُمِائَةٍ نَاقَةٍ كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ

(حم. م ن عن أبي مسعود)

---

¹⁴ Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1505, no:1892; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.506, no:4649; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XV II, s.229, no:635; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.172, no:18350; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.288; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.477, no:7396; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.268, İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.V, s.348, no:19891; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.376, no:16131; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.458, no:18590.

RE. 350/9 (*Leke bihâ yevme'l-kıyâmeti seb'umie-ti nâkatin, küllühâ mahtûmetün*) “Buna mukabil sana, kıyamet gününde yedi yüz dişi deve var.”

Şimdi bak hadis-i şerifleri insan bilirse, birbiriyle de irtibatını kuruyor. Daha önce de bu kitabın başında bir hadis-i şerif geçmişti:¹⁵

أَرْبَعُ مُسَبَّعَاتُ نَفَقَتِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَنَفَقَتِكَ
عَلَى أَبْوَيْكَ وَنَفَقَتِكَ عَلَى أَهْلِكَ وَذَبِيحَتِكَ
شَاتِكَ يَوْمَ فِطْرِكَ لِأَهْلِكَ

(أبو الشيخ في الثواب عن أبي هريرة)

RE. 69/11 (*Erbaun müsebbiâtün*) “Dört amel vardır, güzel ibadet vardır ki, iş vardır ki bunların mükâfatını Allah bire yedi yüz verir. Dört güzel iş vardır ki, bunların mükâfatını Allah yedi yüz misli olarak verir.” Bunlar nelerdir?

(*Nafakatüke fî sebîli'llâh*) “İnsanın Allah yolunda harcadığı paraların mükâfatı bire yedi yüzdür.”

(*Ve nafakatüke alâ ebeveyke*) “Anne ve babasına insanın verdiği paralar, eşyalar, yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.”

(*Ve nafakatüke alâ ehlike*) “İnsanın aile fertlerine yaptığı masraflar da bire yedi yüzdür.”

---

¹⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.374, no:1509; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1319, no:43454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.215, no:3081.

(*Ve zebîhatüke şâteke yevme fıtrike li-ehlik*)
“Ramazan Bayramı’nda bir insan ailesi için kurban keserse, onun da mükâfatı bire yedi yüzdür.” diye bir hadis-i şerif geçmişti. Bakın burada da aynı şeye uygun olarak hadis-i şerifte bildirilmiş.

Getirmiş dişi deveyi, (*Hâzihî fî sebîli’llâh*)
“Allah yoluna verdim bunu!” diye Rasûlüllah’a teslim etmiş. Ona mukabil Peygamber Efendimiz de bildiriyor ki:

“Sana bunun karşılığında yedi yüz tanesi var ahirette!” diye...

j. Aileye Yapılan Harcama

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

لَكَ فِي ذَلِكَ أَجْرٌ مَّا أَنْفَقْتَ عَلَيْهِمْ فَأَنْفَقِي عَلَيْهِمْ
يَعْنِي زَوْجَهَا وَوَلَدَهَا

(حب. عن ربيعة امرأة عبد الله بن مسعود)

RE. 350/10 (*Leki fî zâliki ecru mâ enfakti aleyhim, feenfıkî aleyhim, ya’nî zevcehâ ve veledelhâ.*)

---

¹⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.503, no:16130; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.57, no:4247; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIV, s.264, no:670; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’ın eşi Raita RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V I, s.427, no:16392; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.298, no:4655; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV II, s.458, no:18591.

Abdullah ibn-i Mes'ud RA'ın zevcesi yanında da bir başka kadınla Peygamber Efendimiz'e gelmişler. Yolda Bilal RA ile karşılaşmışlar, ona sormuşlar;

“—Ben sorup da cevabını size getirivereyim!” demiş;

“—Ama bizim adımızı verme Rasûlüllah'a; isimsiz olarak sor!” demişler.

Soru şu:

“—Biz kocamıza, yanımızda bulunan, evimizde mes'uliyetimizin altında bulunan yetimlere, yavrulara bir şey bağışladığımız zaman, bir şey yedirip içirdiğimiz zaman, infakta, ihstanda bulunduğumuz zaman bundan bir ecir var mı? Yoksa, nasıl olsa onlar benim aile efradım diye oradan bir ecir yok mu?” diye hatırlarına gelmiş, sormuşlar.

Peygamber Efendimiz de bu hadis-i şerifi buyurmuş:

“—Senin için ey kadın, bunda ecir var. Yâni kocana ve çocuklara yaptığın hayırlarda, hasenatlarda, masraflarda sana sevap var!” diye bildirmiş.

Bu kadınlar da el işleri yapıp, para kazanıyorlarmış, imkânları varmış. Hani bazen nakış, dikiş yapıp da kadınlar da para kazanır ya... O durumdalarmış.

k. İmam ve Müezzini Mükâfatı

Bu hadis-i şerif de Ebû Hüreyre RA'dan, imamlara ve müezzinlere bir müjde... Buyuruyor ki Peygamber SAS Hazretleri:¹⁷

لِلْإِمَامِ وَالْمُؤَذِّنِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُمَا

(أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 350/11 (*Li'l-imâmi ve'l-müezzini mislü ecru men sallâ meahümâ.*) “İmam ve müezzin için, onlarla beraber namaz kılanların sevabı da vardır.” Yâni o imam ve müezzinle kimler namaz kılmışsa, onların sevabı kadar sevap o imam ve müezzine verilir.

Ne kadar güzel, ne hoş, ne kazançlı bir meslek olmuş oluyor. Fakat mes'uliyetli... Yâni eskiler imamlıktan falan bayağı korkmuşlar, kaçınmışlar; çünkü arkadaki cemaatin bütün vebali onun omzunda, o öne geçmiş olduğu için. Yalnız fıkıh kitaplarımız yazmıştır ki; bir kimse imamlığı güzel yaparsa, kendisi de ecir alır, cemaat de ondan faydalanır. İmamlıkta, abdest almakta, ahkâmına uymakta, vazifesini yapmakta hatası olursa; kendisi zararını görür, cemaate bir zarar gelmez. Fıkıh kitapları bunu anlatıyor.

---

¹⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.321, no:4964; Ebû Hüreyre RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.479, no:18664.

Cemaate bir zararı yok, cemaat rahat... İmamda bütün vebal, mes'uliyet... Ama sevabı da o derece çok. Müezzin için de öyle: Müezzin yukarıya çıkıp da ezan okuduğu zaman, sesinin uzandığı yere kadar bütün mahlûkatın hepsi şahit olacak ona ve mağfiret olunacak, mağfiretine vesile olacak. Kıyamet gününde çok şerefli olacak müezzinler. Uzun boylu olacaklar, uzun boyunlu olacaklar; şerefli, herkes tarafından görünen, itibarlı kimseler olacaklar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri dini vazifelerimizi böyle güzelce yapmayı cümlemize nasib eylesin! Biraz imamlığı, müezzinliği de öğrenmeli yâni... Madem böyledir bu iş...

“—Hadi ezan oku!” diyoruz, boynunu büküyor, kenara çekiliyor. E biraz çalışmalı insan ezanı... Mesela insan kırdada, bayırdada yolculuk yaparken durdu, namaz vakti geldi; kırdada bir ezan okusa, namaz kılsa; Allah'ın bildiğimiz-bilmediğimiz, gördüğümüz-görmediğimiz mahlûkları da iştirak ediyor o namaza; elli misli oluyor sevabı...

Bir insan evinde namaz kılmayıp camide namaz kılsa, yirmi yedi kat oluyor sevap... Öyle kırdada ezan okuyup da namaz kıldığı zaman, elli misli oluyor. Arada öyle yolculuk yaparken hatırınızda olsun da, bir kenara çekersiniz vasıtayı, bir kenarda şöyle ezan okuyup, güzelce

*Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!*

dediği gibi, öyle bir güzel namaz kılarırsın...

I. Dilencinin Hakkı

Ebû Dâvud isimli hadis alimi rivâyet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

لِلسَّائِلِ حَقٌّ وَإِنْ جَاءَ عَلَى فَرَسٍ

(د.ق. عن علي)

RE. 350/12 (*Li's-sâili hakkun ve in câe alâ feresin*) “Dilenci için bir hak vardır, eğer at üstünde bile gelse...”

Ne demek? Yâni “Dilenci at üstünde de gelse, yine ona bir şeyler verin!” demek. Çünkü insan atı satacak değil ya, karnı aç, yiyeceği yok; at üstünde gelir de parası yoktur, kesesini düşürmüştür, şöyledir, böyledir; kapıyı çalar:

“—Bana bir yudum su, birazcık ekmek verin!” diyebilir değil mi?

Yâni, “Birisi böyle bir şey istedi mi, isteyen mahrum çevirmeyin!” diyor Peygamber Efendimiz. Mümkün mertebe mahrum etmemeli.

---

¹⁸Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.522, Zekât 3/33, no:1665; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.201, no:1730; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.109, no:2468; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.130, no:2893; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.154, no:6784; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.II, s.353, no:9823; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V II, s.23, no:12983, Hz. Hüseyin RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.522, Zekât 3/33, no:1666; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V II, s.23, no:12984 Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.203, no:535, Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.346, no:15986; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV II, s.484, no:18678.

Ama Şimdi bazıları da oluyor ki, cebini para dolduruyor, ondan sonra gidiyor onu Şerre kullanıyor. Şerre kullandığını biliyorsan, dilenciliği de meslek edinmiŐ, gidecek onunla esrar alacak, iece k; ona vermezsin tabi... Ona vermemek daha iyi. Hayır yapacak insanı arayıp kollamak, önceden bilmek daha iyidir. Mahallende, köyünde, kasabanda kim fakirdir, kim mağdurdur, kim muhtaçtır; onu önceden peylemek uygun olur. Ama birisi de geldi, kapıda bir Şey istiyor; az-çok bir Şeyler verir. Belki hakiki fakirdir, belki başka türlüdür; olsun... Gerisi bize ait değil. Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi o.

m. Őehide Verilen İkramlar

Ve geldik bugünün sonuncu hadis-i Őerifine... Öbür sayfaya biraz geçiyor, uzunca ama bunu da okuyacağız.

Sonuncu hadis-i Şerif Őehidle ilgili... Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹⁹

---

¹⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.187, no:1663; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.935, no:2799; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.131, no:17221; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.266, no:629; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:19815; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.265, no:9559; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,

V, s.25, no:4254; Őeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.576, no:2734; Taberânî, *Müsnedü'Ő-Şâmiyyîn*, c.II, s.167, no:1120; İbn-i Őâhin, *Tergîb fî Fadâil*, c.I, s.500, no:439; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1043; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV I, s.191; Mikdam ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2696; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'Ő-Şâmiyyîn*, c.II, s.188, no:1163; Ukbe ibn-i Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.405, no:11132; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.533, no:9516; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV II, s.486, no:18681.

لِلشَّهِيدِ عِنْدَ اللَّهِ سَبْعُ خِصَالٍ يُغْفَرُ لَهُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ
 مِنْ دَمِهِ وَيَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ
 الْإِيمَانِ، وَيُزَوَّجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ
 الْحُورِ الْعِينِ وَيُجَارُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيَأْمَنُ مِنَ
 الْفُرْعِ الْأَكْبَرِ وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ
 الْيَاقُوتَةُ مِنْهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَيُشَفَّعُ فِي
 سَبْعِينَ إِنْسَانًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ

(حم. ت. ه. عن المقدم بن معدى كرب)

RE. 350/13 (*Li'ş-şehîdi ında'llâhi seb'u hısâlin*)
 “Şehidin, Allah indinde yedi tane meziyeti var,
 yedi hasleti var:

1. (*Yağfiru lehû fî evveli def'atin min demî*) -
yuğferu lehû da okunabilir-kanının ilk damlası
 damlar damlamaz, Allah onu afv u mağfiret
 eder.” Daha kanının ilk damlası yere düşer
 düşmez, yere damlar damlamaz Allah onu
 mağfiret eder. Bitti, günah yok, tertemiz,
 günahları afv u mağfiret oldu...

2. (*Ve yerâ mak'adehû mine'l-cenneti*) “Allah
 cennetteki makamını onun gözünün önüne
 serer.”

“—Bak senin yerin burası kulum!” diye, o şehid cennete gözünü dikip de o safayı görünce ızdırab çekmez. Allah ilköncemağfired eder, ikincisi cennetik makamını gözünün önüne açar. Cenneti görür, cennete gözünü diker.

3. (*Ve yuhallâ hullete’l-imân*) “İman hil’atı ile giydirilir, süslenir. Yâni, süslü bir iman elbisesi kendisine giydirilir. “

4. (*Ve yüzevicu isneteyni ve seb’ine zevceten mine’l-hûru’l-ıyn*) “Hurilerden kara gözlü, akı ak, karası kara; iri gözlü *huri’l-ıynden* yetmiş iki tanesiyle evlendirilir.”

5. (*Ve yücâru min azâbi’l-kabri*) “Kabir azabından muaf tutulur; kabirde sorgu, sual, azab, sıkıntı hiç görmez.”

6. (*Ve ye’menü mine’l-fezâ’l-ekber*) “Büyük korku gününde, kıyamet gününün dehşetinden, sıkıntısından, korkusundan emniyete alınır.”

“—Gel sen safalı yerde dur, bu sıkıntılar sana göre değil!

Öteki insanlar sıkıntıdan telaştan ne yapacaklarını şaşırılmışken, o büyük korku gününde Allah-u Teâlâ Hazretleri onları emniyetli bir köşeye ihrab eder, oraya alır.

7. (*Ve yûdau alâ re’sihi tâcu’l-vakâr*) “Ve başına vakar tacı giydirilir; (*el-yâkûte minhu hayrun mine’d-dünyâ ve mâ fîhâ*) o tacdaki bir yakut, dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır, öyle süslü bir taç giydirilir başına...

(*Ve yeşfeu fî seb'ine insânen min ehli beytihi*)
Ailesi efrâdından da yetmiş kişiye şefa'at eder.”

“—Hadi yetmiş kişiyi seç bakalım şu ailenin arasından, akrabandan... Sana bağışlayacağım!” diye Allah-u Teâlâ Hazretleri ona öyle bir lütufta bulunur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi mes'ud, bahtiyar, said kullar olarak yaşamak nimetine erdirsin; şehid olarak ölmeyi cümlemize nasib etsin Allah-u Teâlâ Hazretleri!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21. 11. 1982 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü